

CULTURA POPORULUI

FOAIE DE CULTURĂ ȘI DE EDUCAȚIE CETĂȚENEASCĂ
A SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI”

ABONAMENTE ANUALE: pentru săteni 30 lei „ autorități 60 lei „ întreprinderi financiare 100 lei		APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ REDACȚIA: Telefon No. 405 ADMINISTRAȚIA: Telef. No. 186		REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: Strada Memorandului No. 21, în Sala Reduța
--	--	---	--	--

Calendarul Săptămânei pe luna Iunie

CATOLIC		ORTODOX	
5 Luni	Bonifaciu	23	Sf. Treime
6 Marți	Norbert	24	C. Simeon
7 Mercuri	Robert	25	Afi. c. Sf. I.
8 Joi	Medard	26	Ap. Carp
9 Vineri	Pelaghia	27	Terapout
10 Sâmbătă	Victoria	28	C. Nichita
11 Duminică	S. Treime	29	M. Teodosia

Despre starea materială a preoților și a învățătorilor.

În articolele trecute, vorbim de marea nădejde pe care noi ne-o punem în preoți și învățători, pentru ca ei să poartă tot mai puternic la apostolatul patrioticismului bine înțeles.

Dar ne mai rămâne încă să spunem, că pentru, ca aceștia să fie într'un adevărat asemeni apostoli, trebuie ca ei să fie puși deasupra minciunelor materiale. Preoții și învățătorii, ca de altfel toți slujbașii statului în deosebire, trebuie să fie bine răsplătiți. Nu trebuie ca ei să fie puși în stare de a se lăsa ispitiți ca să-și calce datoria, pentru a avea cu ce să trăiască. Că din potrivă, un slujbaș al statului, fie el chiar un simplu sergent de stradă, trebuie să aibă puțința de a rămâne vrednic. El să fie o pildă de cinste cetățenească. Iar preotul sau învățătorul trebuie chiar să aibă un prisos peste ceea ce cer propriile lor nevoi. Căci ei au adesea prilejuri de a fi miloși. Un preot la care vine o bătrână văduvă, ce-și înmormântează pe singurul său copil și sprijin, nu poate privi cum aceasta își desleagă cel din urmă ban pentru a-l plăti. Că mai degrabă el însuși trebuie să vină în ajutorul unei asemenea ființe. Și așijderea, un preot nu poate fi supus la unele înțeleșniciri care l'ar sili să se coboare. Credincioșii trebuie să-l vadă pururea ca preot. Altfel se atinge credința. Și credința este poate cel mai mare izvor de înălțare a unui neam. Iar învățătorul este un adevărat parinte pentru școlarii săi. Când el vede pe unul din aceștia că este cu fragere

de inimă la carte, dar copilul unor oameni sărmani, ei trebuie să aibă o cât de mica putere ca să-l ajute.

Patrioticismul nu stă numai în vorbe, ci și în fapte. Eu mărturisesc că nu am simțit durere mai mare în viața mea, decât atunci când izbucnind războiul, am văzut că unii dintre aceia cari mai înainte își ziceau patrioți, și puteau să poarte armele, atunci căutau să se dosească. Și după ce a trecut războiul, s'au arătat din rou la lumină, și fără nustrare de cuget, ne învața ce să facem ca țara să meargă bine. Oameni buni! Când vedeți sau auziți vr'un atare iubitor de nație, să-l întrebați: D-ta ai fost pe front? El este școlarul vr'unui dascal care l'a învățat numai cu vorbe, iar nu și cu fapte. Și el se cheamă „ambuscat”.

Trebuie deci ca statul să se îngrijească pentru ca starea materială a preoților și a învățătorilor să fie bună, dacă voim ca și sufletul lor să fie la înălțimea chemării. Dar să nu credem că la acest drept putem ajunge prin orice mijloc, fie chiar prin greve. Greva unui preot sau a unui învățător este o crimă. Căci se cuvine a stărui asupra acestui drept, mergând pe căile cele mai civilizate. Este un mare adevăr în el. Și acest adevăr va trebui să fie înțeles de conducătorii acestei țări. El va izbândi într'o zi. Cultura Poporului îl susține din toate puterile, ca pe unul din cele mai scumpe isvoare ale sale.

MARIN ȘTEFĂNESCU
Prof. la Universitatea din Cluj.

CRONICA EXTERNĂ

Macedonia.

Macedonia care până în anul 1913 a fost sub stăpânirea Turcilor, e acum împărțită între Grecia și Serbia. Locuitorii de acolo sunt partea cea mai mare Slavi, anume Bulgari, apoi în număr mai mic Sârbi. Sunt și Români mulți iar pe lângă malul Marii Egeice și Greci.

De zece de ani, Macedonia a fost tulburată de luptele dintre creștini și Turci, apoi dintre Bulgari și Greci. Mult au suferit Românii din cauza acestor lupte, mai ales de pe la anul 1900 încoace.

Pricina vărsării de sânge între creștini a fost următoarea: Bulgarii cereau, ca Macedonia să fie împreună cu Bulgaria, Grecii cu Grecia. Pe urma s'au amestecat și Sârbi, cari o cereau pentru Serbia.

În urma războiului din 1912-13, dar mai ales după războiul cel mare, Macedonia a fost împărțită între Grecia și Serbia, Bulgaria fiind dată cu totul la o parte.

Cu toate că jumătate din nenorocirii locuitorii ai acestei provincii a perit în urma luptelor lăuntrice de peste 20 de ani, lucrurile nu s'au liniștit nici acum. Și acum cutreeră bande bulgărești armate această țară arzând și omorând fără milă. Iar Grecii și Sârbi se războiează, făcând la fel, după cum am arătat și în numărul trecut al gazetei noastre.

S'au găsit o seamă de oameni, cari văzând cum se prăpădește Macedonia cu totul, dacă lucrurile nu se vor schimba, au ținut un congres. Aici au hotărât să ceară dela Societatea națiunilor următoarele:

1. Macedonia să fie declarată stat independent sub scutul societății națiunilor.
2. În fruntea țării să nu fie răbdat nici un Macedonean, care a luptat până acum ca Macedonia să fie împreună fie cu Serbia, fie cu Bulgaria.

Nu de mult s'a mai ținut un congres al Macedonenilor, cari acum trăiesc risipiți prin Europa și America, cerând același lucru.

Pentru noi Românii libertatea Macedoniei ar fi de folos, pentru că frații noștri de acolo o duc foarte greu atât sub stăpânirea grecească, cât și sub cea sârbească. Dar oare vor voi statele cele mari să se mai ocupe acum, când ele își văd numai de interesele lor, și de această Macedonia nenorocită, care se prefăce tot mai mult într'un cimitir?

Petrolul și politica.

În cursul conferinței dela Genova multă lume nu înțelegea bine, oare pentru ce stăruiește Anglia atât de mult, ca să intre

în legături așa de strânse cu guvernul bolșevic al Rusiei. E adevărat că toată lumea ar dori ca în Rusia să fie odată rânduită, pentru ca Rusia să poată lucra pământul lor și să exporteze cât mai multă ȋarfă, dar mai ales să cumpere dela țările cele cu fabrici multe din Europa, mai ales din Anglia, cât mai multe mărfuri. Dar la Anglia mai e ceva deosebit, acesta e petrolul rusesc.

În Europa izvoarele cele mai bogate de petrol sunt în Rusia. Petrolul e un combustibil (materie pentru încălzit) cu mult mai bun decât cărbunii de peatră. Anglia are cea mai mare flotă (corăbii) de război de pe pământ și numai cărbunii nu-i ajung, ca să pună în mișcare motoarele, cari pun în mișcare vapoarele. Pentru aceasta îi trebuie petrol, de care Anglia nu are, cu toate că stăpânește țări pe tot rotogolul pământului. Ca să rămână deci și mai departe stăpână marilor, trebuie să-și câștige petrolul, și încă mult, din alte țări. Mai ușor ar putea ajunge la el în Rusia, dacă guvernul bolșevic ar da englezilor cât mai multe concesii de petrol în țara lui, adică dacă ar lăsa societăți engleze pe acțiuni să scoată ele petrolul rusesc. Dar și bolșevicii știu ce valoare mare are petrolul mai ales pentru Anglia, de aceea se lasă greu și cer fără nici o rușine fel și fel de favoruri. Noroc cu Franța care nu vrea ca de dragul Englezilor să se întărească prea un guvern, ca cel bolșevic, care e o rușine pentru cmenirea întreagă.

Conferința dela Genova va continua în Haga, capitala Holandei (Țărilor de-jos). Vom vedea, ce rol va juca și acolo petrolul. Căci un lucru să ne însemnăm: Toate frământările din ziua de azi între popoarele mari se fac mai ales din cauza intereselor economice adevărate a asigurării bunului trai întemeiat pe muncă.

✿

Vorbe înțelepte

Ai răbdat un an, mai răbdă și un ceas.

Pe toți să-i ascuți, dar din mintea ta să nu ieși.

În cearta altora să nu te bagi, că-ți ia părul foc.

Șarpele, până când nu-l calci pe coadă, nu te mușcă.

Nebunul făgăduiește și prostul trage nădejde.

Scritorii noștri

Ion Creangă.

Ion Creangă s'a născut la 1 Martie, 1837, în satul Humulești din județul Neamțu. El și-a început învățătura în satul său de naștere, și-a urmat o la Broșteni din Suceava, a trecut apoi — în 1852 — la școala domnească din Târgul-Neamțului; iar de aci, la școala de catihedi din Fălticeni. De la 1855 până la 1859, urmă la seminarul din Socola, pe care l'a terminat cu bine. După ce se căsătorii, se făcu diacon la o biserică din capitala Moldovei. Ca diacon, urmă la școala normală „Vasile Lupu” din Iași, de unde ieși institutor. Pe la 1871, lăsându-se, și de diaconie, și de dascălie, se apucă de negoț. După câțiva ani, reintră iarăși în învățământ. Ultimele zile ale vieții lui, Creangă și le petrecu în cea mai desăvârșită lipsă. În 1889, se stinse din viață într'o căsuță dosnică din Iași, înfundată într'o mahala și mai dosnică.

Creangă s'a făcut cunoscut prin scrierile sale alcătuite în graiul poporului. El n'a scris mult; însă cât a scris, a fost de ajuns, ca să l'așeze în fruntea celor mai buni mănuiitori ai graiului românesc. Povestile și amintirile copilăriei sale, așa cum le-a așternut el pe hârtie, sunt neantrecute până azi. Duhul, hazul vorbirii lui, te fura; și, când începi să-l citești, par' c' ai vrea ca povestirile sale să nu se mai sfârșească.

Să muncim!

Să muncim fără preget!
Munca dă sănătate corpului, limpezește gândirea și mărește avutul omului harnic. Cel ce nu muncește se simte bolnav. În creerul omului leneș, încolțește tot soiul de gânduri rele. Minciunii și hoții sunt cei mai iubii feciori ai lenii. Leneșul fură ca să trăiască; și când e prins cu lucrul altuia, minte că n'a furtat. Omul muncitor urăște minciuna și disprețuește hoția. El nu râvnește la bunul altuia și își adună starea prin muncă și economie.

Învățați copiii să fie strângători. Indemnați-i să muncească. Spuneți-le, că norocul fuge de trândavi și risipitori. Sădiți le în minte, că lenea este mama tuturor apucăturilor rele.

ÎNTÂMPĂRILE SĂPTĂMĂNEI

Din țară

O nouă tipografie bisericească. În vechia stareție a lui Paisie, în mănăstirea Neamțului s'a înființat, prin răvna starețului Daniil și binecuvântarea I. P. S. Mitropolitul Moldovei D. D. Pimen și cu ajutorul, Ministerului cultelor, o nouă tiparniță de cărți bisericești și de icoane sfinte. Au apărut până acum câteva icoane, reproduse după modele vechi aflate în mănăstire. Textul e scris cu litere cirilice. Sperăm că în cârând vor apare din teascurile nemțene și cărți care să reinvie în totul faima de altădată a renumitului focar de cultură așa ca duhul lui Gherontie și Grigorie, al lui Dionisie Romanul și Daniil și al altor neobosiți tipografi și mari cărturari bisericești să tresalte în ceruri de bucurie că au aflat urmași vrednici.

Urmărirea materialelor rămase dela armatele de ocupație. Ministerul de finanțe a dat un ordin circular Administrațiilor financiare din toate ținuturile să cerceteze, în cuprinsul județelor respective, toate materialele ce s'ar găsi la particulari, ca provenind din prada de rasboi sau din materialul abandonat în retragere de armatele inamice.

În cazul când proprietarii acestor materiale nu vor putea dovedi cu acte justificative dreapta proprietate, administrațiile financiare le vor semnala existența printr'un raport și un tablou amanunțit comisiei de lichidarea depozitelor și materialelor statului, din ministerul de finanțe.

Între principalele materiale urmarite sunt vagonetele, șinile de linie Dacaville, mașinile și uneltele agricole și materialul tehnic de ori ce fel întrebuințat de armatele foste inamice.

Alegerea noului rector al Universității din Cluj. Duminecă a avut loc alegerea noului rector al Universității din Cluj pe anul școlar 1922—1923. A fost ales d. dr. I. Iacobovici cu unanimitate de voturi.

Regimentul 9 Vânători va purta numele de Regele Alexandru. „Monitorul Oficial” publică un decret-lege potrivit căruia Reg. 9 Vânători va purta numele Regelui Alexandru al Jugoslaviei.

O statistică a învățământului în Basarabia. Ultima statistică făcută de ministerul instrucțiunii, asupra numărului școlilor, elevilor și profesorilor din Basarabia, arată că în această provincie avem 34 de școli medii cu 3335 elevi, și 311 profesori; 8 școli normale, cu 1017 elevi, și 98 profesori.

O școală normală cu o secție profesională, cu 91 elevi, și patru profesori.

O școală secundară cu trei profesori și 7 școli medii particulare cu 474 elevi și 37 de profesori.

Depunerea jurământului recruților jandarmi din Cerna Vodă. În ziua de 28 c. batalionul de instrucție din reg. 11 a depus jurământul în fața d-lor comandanți ai reg. locot. col. Popeani, dl. maior Drimba și întregul corp ofițeresc.

După serviciul religios oficiat de preotul garnizoanei a urmat defilarea trupei.

La orele 11 a. m. s'a servit o gustare.

Accidente pe C. F. R. Conducătorul de bilete al trenului 178 a fost găsit în tunelul dintre stațiile Archita și Beia, cu ambele picioare tăiate și cu leziuni grave pe corp. Din declarația făcută de acest conducător reiese că a fost aruncat din tren de un călător din cl. II a pe care îl supusese la amendă de 40 lei pentru că a murdărit canapeaua cu picioarele.

De peste hotare

Alianță româno-ceho-jugoslavă pe 20 ani. „Petit Parisien” anunță din Genova, că dl. Beneș a încheiat acolo un tratat de alianță pe timp de 20 ani, care cuprinde Cehoslovacia, Jugoslavia și România.

Asupra acestui tratat dl. Beneș va face probabil declarațiuni, Marți, în Parlamentul ceho-slovac.

Ziarele franceze publică articole elogioase cu privire la activitatea desfășurată de d-l Brătianu în timpul desbaterilor dela Genua.

Jertfele bolșevismului rusc. După o statistică mai recentă bolșevicii au ucis în Rusia direct sau prin tortură: 28 episcopi, 1215 preoți, 6575 profesori și învățători, 8800 medici, 24.630 ofițeri, 10.500 agenți de poliție și jandarmi, 17 050 proprietari, 355,250 muncitori profesionali și 215,000 țărani.

O nouă plagă pe Rusia: lacustele. Rusia par'ca trăește și trece prin plăgile Egiptului din Biblie. După cumplita foamete ce bântue acum s'a ivit o altă plagă: lacustele. Norul de lacuste pustiește mai ales Caucazia de nord precum și întreg ținutul dintre Volga și Ural. Lacustele nimicesc și semănăturile așa că foamea amenință să treacă și în iarna ce vine. Pedepșa lui Dumnezeu îi urmărește mereu pe Rusi până când nu vor alunga din domnie și tiranie pe Faraonii bolșevicilor.

Se mănâncă carne de om în Rusia. Un medic din Berlin care a stat mult timp în regiunile bântuite de foamete din Rusia a declarat că nimeni nu-și poate face nici-o îndepărtată idee de ceiace se petrece în regiunile bântuite de foamete. „Om pe om îl taie, pune în sare fierbe și mănâncă”. a spus vechiul medic din Zemstva, alături cu cea mai neagră călbăticie se observă cazuri de o putere sufletească nemaipomenită. O fetiță de opt ani a cerut mamei sale ca s'o taie pentru a hrăni pe frații și surorile ei, căci nu mai poate să vadă cum suferă de foamete. Un alt caz, un țăran bătrân cu soția lui și au pregătit singuri groapă, când au sosit alimente, bătrânii au refuzat să le primească, cerând ca porția lor să fie dată copiilor, căci ei nu mai au lipsă, — groapa e gata.

Nemulțumirile Românilor cresc pe măsura ce guvernarea austriacă se arată protivnică dezvoltării naționale a Moldovenilor. Incercările de a împiedica răspândirea credinței ortodoxe, spre a da loc dezvoltării catolicizmului, infierbântă spiritele. În urma frământărilor revoluționare din 1848, precum și a neclintitei stăruințe a populației ortodoxe, la 4 Martie 1749, Bucovina fu declarată țară de coroană, cu titlu de ducat, și căpătă autonomia, dându-i-se un guvernator care era pus direct sub ordinea guvernului din Viena. În 1860 se făcu o nouă încercare spre a i se răpi autonomia, alipindu-se de Galizia. După câteva luni însă, fu iarăș recunoscută ca țară separată, autonomă, având reprezentanța ei proprie, ca și celelalte țări ale imperiului.

Malte și mari au fost neajunsurile cu cari au avut de luptat Românii bucovineni în timpul stăpânirii austriece. În timpul

țării lor politice au găsit totdeauna vrăjmași inversunați în pătura guvernantă, alcătuită din Nemți; în cea culturală și religioasă li s'au făcut cele mai neînchipuite greutăți de către Ruteni, cari încurajați și sprijiniți față de guvern, au căutat să innăbușe ridicarea elementului românesc; deasemenea reaua stare economică a Românilor din Bucovina se datorește populației străine ce-a năpădit în țară după răpire, și mai ales Evreilor, cari mulțumită spiritului lor negustoresc, au izbutit să pună mâna pe întreaga viață economică a Bucovinei.

Cu răbdare și stăruință, ei au luptat împotriva tuturor piedicilor pentru recăștigarea drepturilor lor, izbutind să rămână deasupra vitregiei vremurilor. Prin pana lui Ioan Budal Deleanul, a fraților Hurmuzaki, Aron Pumnul, Morariu, Petrino, Oaciul, Marian și alți muncitori de seamă ai condeielui, Bucovina a dovedit că nația

Moldovenească n'a pierit dintrânsa și ca robia de aproape un veac și jumătate a oțelito, pregătind o pentru ziua de 15 Noembrie 1918, când a sfărâmat lanțul sclaviei, alipindu-se cu încredere de pământul României, dela sânul căreia fusese răpită în chip mișeleesc.

Ca să dovedim că suntem vrednici de clipele mari pe cari le trăim, datorită noastră a tuturor, e ca să luptăm cu cugețul curat și lipsit de vrăjmășie, pentru dezvoltarea și întărirea simțimentelor românești în sufletele tuturor locuitorilor cari se bucură de darurile și avuțiile mândrei noastre României. Avem o țară frumoasă, bogată și blagoslovită de Dumnezeu, cum nu mai cunoșc alta pe fața pământului. Să facem ca și poporul nostru să fie vrednic de țara peste care soarta l-a făcut stăpân. Pentru sjungerea acestei ținte, crezul nostru trebuie să fie; *muncă, cinste și dreptate.*

TIPOGRAFIA

„Cultura Poporului”

CLUJ—Str. Iuliu Măniu No. 6—CLUJ

Este înzestrată cu tot felul de mașini tipografice

Execută lucrări tipografice ca: Broșuri, ziare, reviste, teze, registre, circuli, afișe, convocări, cărți de vizită, bilete de nuntă ș. a.

PREȚURI IEFTINE

Banca Românească

SOCIETATE ANONYMĂ

Capital Social 160.000.000 lei

SEDIUL CENTRAL: BUCUREȘTI.

SUCURSALE:

Arad, Bălți, Brașov, Bazargic, Chișinău, Cernăuți, Constanța, Galați, Cluj, Ismail, Târgu-Mureșului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timișoara.

FACE ORICE OPERAȚIUNI DE BANCA

A APĂRUT

Drama „ARDEALUL”

Scrisă de colaboratorul nostru C. Cehan-Racoviță

În această piesă de teatru e descrisă toată viața plină de suferință a transilvanenilor. Se poate căpăta volumul trimetându-se prin mandat postal suma de 5 lei prețul cărții; iar 2 lei în plus pentru taxa poștei, recomandat.

Banii se vor înainta d lui Const. Cehan-Racoviță, Oțel New-York Cam. 17 Cluj.

Banca Centrala

Pentru industrie și Comerț s. p. a.
Cluj, Str. Regina Maria No. 6—8
(Casele proprii).

Capital social Lei 50,000,000 deplin vărsat
Secția de Bancă :: Secția de Mărfuri

FILIALE:

Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Hateg, Satu-Mare, Reprezentanți stabili în București, Kossice, Praga și Wiena